

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ІСТОРІЯ, ФІЛОСОФІЯ, КУЛЬТУРА

Ганус С. О.

КИТАЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ І ДЕРЖАВА У ФІЛОСОФСЬКИХ
ТА ВСЕСВІТНЬО-ІСТОРИЧНИХ ПОБУДОВАХ НІМЕЦЬКОГО
ПРОСВІТНИЦТВА ХVІІІ СТ. 9

Глушко Т. П.

СТАРОДАВНІ КИТАЙСЬКІ СТРАТАГЕМИ У СТРУКТУРІ
СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ 13

Гольцов А. Г.

ГЕОПОЛІТИКА ІМПЕРІЇ ХАНЬ 16

Гончаренко А. В.

ПРОБЛЕМА ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В КИТАЙСЬКІЙ
ПОЛІТИЦІ ПРЕЗИДЕНТА США ДЖ. КАРТЕРА, 1979–1981 РР. 20

Гончарова О. О.

РОЗУМІННЯ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ
ТРАДИЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ 24

Каблова Т. Б.

ТРАДИЦІЙНА ПЕКІНСЬКА ОПЕРА У ДИСКУРСІ
ПОЛІТИЧНИХ РЕФОРМ КИТАЮ ХХ СТ. 29

Капранов С. В.

КИТАЙСЬКЕ КОНФУЦАНСТВО У ПРАЦІ НІСІДИ КІТАРО
«ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГА» 33

Коваль Г. П.

ПОДІЇ В КИТАЇ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ «ОДЕССКИЕ НОВОСТИ»
В КІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ 35

Кретов П. В., Кретова О. І.

ІДЕОЛОГІЧНІ ЕКСПЛІКАЦІЇ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ
НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ 39

Лисенко А. В., Цимбал С. В.

ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ
СУЧАСНОГО ПОХОВАЛЬНОГО ОБРЯДУ У ГОНКОНЗІ 44

Lu Bin RECYCLING AND UPCYCLING AS METHODS OF SOCIAL-COMMUNICATIVE DISCOURSE IN THE DESIGN OF ART INSTALLATIONS OF THE CHINA.....	48
刘昊天 浅谈中国陶瓷装饰艺术与吉祥文化寓意.....	52
Мао Ляньцзе ПРОЕКТНІ КОНЦЕПЦІЇ, ЩО ПОКЛАДЕНІ В ОСНОВУ СТВОРЕННЯ ТРАДИЦІЙНОГО КИТАЙСЬКОГО САДУ....	53
Михайлова Р. Д. КИТАЙСЬКИЙ ЖИВОПИС У ВЗАЄМОДІЯХ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ МИСТЕЦТВОМ	56
Рахно К. Ю. ЧЕРЕПИЧНІ ДАХИ В КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ КИТАЙСЬКОЇ СТОЛИЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.....	60
Резнік І. С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІСТОРІЇ І КУЛЬТУРИ КИТАЮ ЗА ДОКУМЕНТАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ХУДОЖНИЦІ ТАЇСІЇ ЖАСПАР З ФОНДІВ ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ-МУЗЕЮ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ	64
Смольницька О. О. СИМВОЛ ДРАКОНА В ПЕРЕКЛАДЕНІЙ ЯРОСЛАВОЮ ШЕКЕРОЮ КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІД НАЙДАВНІШОЇ ДО ІІІ СТОЛІТТЯ Н.Е.: ОРИГІНАЛИ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	72
Сошніков А. О. ТЕРАКОТОВА АРМІЯ ЦІНЬ ШИ ХУАН-ДІ: ПРОБЛЕМА АВТОРСТВА.....	77
Тянь Юань, Ван Динмин, Сун Люї, Нє Танвей ПЕРЕГЛЯД ДУМКИ ПРО «ЄДИНИЙ КИТАЙ» ІЗ ВІДВОЮВАННЯ ТАЙВАНЮ ЧЖЕН ЧЕНГУНОМ ТА ШИ ЛАНГОМ	80
Черниш Н. О. «ВЕЛИКА ПОДІЯ ЗА ОСТАННІ ВІСІМ РОКІВ»	84
Zhang Mingyue 中华传统民间乐器的对外译介——以《中国及其居民、风俗、习惯和教育》为研究材料.....	88

Ярмоліцька Н. В. ПРО ІДЕОЛОГІЧНУ ТА КЛАСОВУ БОРТЬБУ Й СТАНОВЛЕННЯ НАРОДНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В КИТАЇ В ДОСЛІДЖЕННЯХ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ.....	93
---	----

СЕКЦІЯ II. КИТАЙ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Golod V. Yu. THE ROLE OF THE CHINESE ISLAMIC ASSOCIATION IN CONTEMPORARY CHINA	98
---	----

Гриценко А. А. ТРЕТІЙ ТЕРМІН СІ ЦЗІНЬПІНА: КОНТУРИ МАЙБУТНЬОЇ ПОЛІТИКИ.....	101
--	-----

丹妮洛娃 (Danilova Inessa Vitalievna) 90-2020年中乌国际关系研究的主要特点。	104
--	-----

Дебич М. А. СТРАТЕГІЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЮ.....	106
---	-----

Джолос О. В. ДЕРЖАВНЕ ІНОВОВЛЕННЯ УРАЇНИ МАЄ ВІДБУДУВАТИ КОМУНІКАЦІЮ З КИТАЄМ.....	110
---	-----

Мателешко Ю. П. ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУТІВ КОНФУЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ «М'ЯКОГО» ВПЛИВУ КИТАЮ.....	114
--	-----

Мільчев В. І. МІСЦЕ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КНР.....	118
--	-----

Palyonova H. S. THE LATIN AMERICAN VECTOR OF CHINA IN THE 21ST CENTURY	122
---	-----

Погорєлова І. С. КИТАЙСЬКО-КОРЕЙСЬКІ ВІДНОСИНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ.....	125
--	-----

Popkov V. V., Fuad Hamid CHINA, WORLD-SYSTEM AND WAR SITUATION.....	129
---	-----

Сергієнко Т. І. ІМІДЖ КИТАЮ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	133
---	-----

Сорокін А. А. УКРАЇНЬКА ІСТОРИОГРАФІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПОБРАТИМСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ М. КИЄВОМ ТА МІСТАМИ КНР НА ЗЛАМІ 1980–1990 РР.	136
Igor Soroceanu CHINESE MERCENARIES ON THE INTERNATIONAL ARENA: ILLUSION OR REALITY	140
Тесленко С. С. ІНІЦІАТИВА «ОДИН ПОЯС, ОДИН ШЛЯХ» ТА КРАЇНИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	147
Ціватий В. Г. ГЕОІСТОРІЯ ТА ГЕОПОЛІТИКА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (КНР) У РЕГІОНІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ, ТЕМПОРАЛЬНИЙ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ	149
Шамрасва В. М. УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КНР	155
Ямпольська Л. М. «ТАЙВАНСЬКЕ ПИТАННЯ» В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УНІТАРНОСТІ КНР У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	159
吴大辉 中国在俄乌冲突上的立场始终如一	163

СЕКЦІЯ ІІІ. СУЧАСНА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КИТАЮ

Alekseyenko L. M., Tulai O. I. FINANCIAL POLICY OF CHINA IN THE CONDITIONS OF “DOUBLE CIRCULATION” MODEL	166
Андрощук Г. О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КИТАЮ.....	170
António dos Santos Queirós CHINA, FROM NEW DEMOCRACY TOWARD ECOLOGICAL SOCIALISM AND ECOCIVILIZATION.....	177

Гонтар Д. А., Мантуленко С. В. КИТАЙСЬКА СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ	180
Дружкова І. С. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КИТАЮ.....	184
Жданова Л. Л. ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИЙ СЕКТОР КНР У ГЛОБАЛЬНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ.....	187
Zhmai O. V. ANALYSIS OF CHINA'S INTERNATIONAL TRADE IN THE FIRST 9 MONTHS OF 2022	191
Кириченко А. В. ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ В КИТАЇ...	195
Klus V. V., Yakubovsky S. O. THE IMPACT OF THE FOREIGN DIRECT INVESTMENTS ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA	198
Меліхова Т. Л. УРБАНІЗАЦІЯ КИТАЮ: ФЕНОМЕН ЧИ ЗАКОНОМІРНИСТЬ?	202
Natsvlishvili T. M. THE PREREQUISITES OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE GLOBAL ENVIRONMENT	206
Олійник О. М. ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КИТАЯ ПІСЛЯ 20-ГО З'ЇЗДУ КПК	210
Pavlov O. I., Pavlova I. O., Pavlov O. I.- junior CHINA'S EXPERIENCE IN MANAGING THE INCLUSIVE DEVELOPMENT OF RURAL-URBAN AGLOMERATION FORMATIONS.....	215
Рябініна Н. О. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОРИВ КИТАЙСЬКОЇ СУЧАСНОСТІ.....	219
Sun Wei DIGITAL EDUCATION IN CHINA: A SOCIAL AND PHILOSOPHICAL ANALYSIS	223

Яценко Л. Д. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ В КНР: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	226
---	-----

СЕКЦІЯ IV. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ КИТАЙСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Вечоринська Т. В. ЕТАПИ ОФОРМЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ СТУДІЙ ВСЕСВІТНЬОЇ КИТАЙСЬКОМОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	231
--	-----

Гаврилюк Н. А. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ...	235
---	-----

Дашченко Г. В. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ТАНСЬКОЇ ПОЕТЕСИ ЛЮ ЦАЙЧУНЬ (劉采春, IX СТ.).....	238
---	-----

Ісасва Н. С. РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА У ДЗЕРКАЛІ ЖИВОПИСУ ЛІ ЦЯНА	242
--	-----

Мерзлюк Д. О. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК РЕЗУЛЬТАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	245
---	-----

Регешук Т. М. АЛЮЗІЇ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕПІЧНОЇ ТРАДИЦІЇ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ КАЗЦІ «СОРОМ'ЯЗЛИВА КВІТКА» (“含羞草花语与传说故事”).....	249
--	-----

Семеніст І. В., Федюк В. Ю. КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРЕСУ ЛУ СІНЯ ДО ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ АВТОРІВ).....	251
---	-----

Цао Цзін ІДЕЙНО-ХУДОЖНЯ ЦІННІСТЬ НАРОДИХ ПІСЕНЬ ПІВНІЧНОЇ ШЕНЬСІ У РОМАНІ ЛУ ЯО «ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ».....	255
--	-----

СЕКЦІЯ І. ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ІСТОРІЯ, ФІЛОСОФІЯ, КУЛЬТУРА

УДК 930.2(430)"17"+930.1+:930.83:94(510)
DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-1>

Ганус С. О.

ORCID: 0000-0002-4840-953X

*старший викладач кафедри модерної історії України
та зарубіжних країн*

*Ужгородський національний університет
м. Ужгород, Україна*

КИТАЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ І ДЕРЖАВА У ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ВСЕСВІТНЬО-ІСТОРИЧНИХ ПОБУДОВАХ НІМЕЦЬКОГО ПРОСВІТНИЦТВА ХVІІІ СТ.

Ключові слова: німецьке Просвітництво, німецьке сходознавство, китайська цивілізація, китайська держава, філософія історії, всесвітньоісторичний процес.

Великі географічні відкриття вже у 1-й чверті ХVІ ст. проклали шлях до віддалених земель, у т.ч. до Східної Азії і мали своїм природним наслідком усвідомлення побудови світу як системи. Її складові, як то держави, народи і цивілізації, постійно взаємодіючи, уподібнюються своєрідній мозаїці, окремі камінці котрої творять органічну єдність у багатоманітні. У ХХ ст. ці епістемі формують основу теорій та пояснювальних моделей світ-системи (Ф. Бродель, І. Валлерстайн, С. Амін, Дж. Аррігі, Т. дус Сантус, А.В. Коротяєв тощо). Але уявлення про єдність людства з'явилися не у ХХ ст., а значно раніше – у добу Просвітництва ХVІІІ ст., коли досвід відкриттів та освоєння культурно-історичних надбань Сходу налічував вже понад два століття. Вже тоді було на часі систематизувати накопичені знання у певні узагальнюючі побудови, котрими стали схеми всесвітньої історії, групування народів світу за расово-антропологічними та мовно-географічними критеріями.

Горизонт історії був розсунутий далеко за межі Європи і біблейського Сходу. Класик світ-системного підходу А.Г. Франк (1929–2005), розробляючи гуманоцентричну альтернативу європоцентризму, стверджував, що «всесвітня історія має бути відображенням і репрезентацією повного розмаїття людського досвіду та розвитку, що виходить за обмежені рубежі «Заходу» [9]. Історики філософії схильні навіть

вбачати паралелі між етичним вченням І. Канта та ідеями китайських мислителів-класиків [7, s. 168]. Мотивом для нас стало й те, що окремі трактування феномену Просвітництва грішать площинністю, приміром, у таких пасажах, як приписування йому намагань виправдати колоніальну політику з позицій субстанційного переважання Заходу, котрий, нібито, сприймав себе носієм освітньої, цивілізаційної місії стосовно відсталих незахідних народів [4, с. 136]. Але ж таке розуміння сформувалося у XIX ст. вже за зовсім інших політичних та соціокультурних передумов.

Старт знайомству Німеччини з Китаєм у XVII ст. був покладений єзуїтами-місіонерами Йоганном Шреком (1576–1630) та Адамом Шаллем фон Белле (1592–1666). Шрек, сповнений усвідомлення історичної значимості майбутньої подорожі до Піднебесної, писав 18 січня 1616 р. своєму доброму знайомому, медикові та аптекарю папського двору Йоганнесу Фаберу, що він не готовий навіть задля власної безпеки і комфорту «відмовитися від цієї великої місії... і заповзти в якийсь куток без жодного сенсу чи користі для себе та інших» [8, s. 85]. Значну роль у популяризації знань про Китай у Європі відіграв Атанасій Кірхер (1602–1680), так само єзуїт, інтелектуал унікальної обізнаності та вчений-полімаст, автор чисельних праць у різних галузях знання. У Китаї, найшвидше, він не був. Але його компілятивна ерудитська монографія, відома у скороченому варіанті назви як «*China Illustrata*» (1667), може упевнено вважатися стартовою у царині європейської синології. До речі, вона містила першу карту Китаю, котру побачив європейський читач [6, с. 66].

У сучасних трактуваннях плідна робота європейських місіонерів і вчених тих часів оцінюється достатньо високо, оскільки, на думку Е. Цеттла, завдяки їхнім талантам адаптуватися та бути друзями, вони зблизили народи та культури. Ретрансляція європейської культури в Китаї та китайської культури в Європі в основному є їхньою заслугою [8, s. 82]. У своїх книгах і листах місіонери змальовували захоплюючу картину історії та культури Китаю, викликаючи у Європі живий інтерес і захоплення цією далекою цивілізацією Сходу. Відтак, ці контакти ми можемо вважати динамічним початком пізнавального інтересу до Китаю в Німеччині, котрий перетворився у модус регулярного освоєння культурно-цивілізаційної спадщини Східної Азії.

Ці спостереження дають змогу спростувати твердження, що стійке шанування китайської культури в Німеччині має імпульсом філософські та математичні студії геніального Готфріда Вільгельма Ляйбніца (1646-1716). Утім, його заслуги у синології таки чималі. Для нашої теми важливими є не тільки ляйбніцеві етико-філософські та культурно-пізнавальні викладки, сфокусовані на китайських цивілізаційних

надбаннях. Скажімо, прусський мислитель вважав вельми повчальною конфуціанську етичну традицію для європейців. А зі впливом онтологічного дуалізму начал «ян» та «їнь» пов'язують відкриту Ляйбніцем двоїсту систему обчислення в арифметиці, котра заклала основи сучасної мови програмування [2, с. 37]. Не менше, а може й більше значення має монадологічне філософське вчення Ляйбніца. Воно підводить до розуміння цивілізації як сукупності монад, котрі є «атомами природи», або «елементами речей», які наділені відмінностями, адже «у природі ніколи немає двох істот, одна з яких була би в усьому як інша». Крім того, монади перебувають у стані безперервних змін, котрі складають їхню іманентну природу. Використавши формулу «множинності у єдності чи у простому» та маючи на увазі, що Всесвіт сам по собі становить монаду [3, с. 9–17], Ляйбніц зі своїх позицій підходить до феномену світ-системи, вплітаючи, таким чином, Китай та його цивілізаційні надбання у його рамки.

У своєму грандіозному всесвітньо-історичному компендіумі *«Ідеї до філософії історії людства»* (1784-1791) видатний німецький просвітник Йоганн Готфрід Гердер (1744-1803) висловлює переконання про самоцінність різних епох у розвитку культури, як і народів, котрі є її носіями, безвідносно до якихось еталонних значень, тим більше європоцентристських. Сторінки цієї праці, присвячені Китаю, сповнені пафосними метафорами, на взірець «однієї з найдавніших і націкавіших країн на усій Землі». Ця земля «за давністю своєю і культурою сама іменує себе першою з країн, квіткою, котра росте в осерді світу» Терпляча старанність людей перетворила дикі нагір'я і пустелі у родючі землі, а різні її частини поєднані в єдине ціле досконалою системою шляхів і каналів. Характеристики державного ладу Китаю подаються як наочний прояв пошани сина по відношенню до батька, що тотожне пошані підданих по відношенню до глави держави. Закони, створені як втілення моральних принципів, дивовижна релігійна і світоглядна терпимість перетворили Китай в очах Гердера у взірець досконалого державного устрою, рівного котрому він більше не знаходить. [1, с. 391–392].

Характеристику китайстичних сюжетів у творчості німецьких просвітників можемо продовжувати через розгляд праць Й.В. Гьоте, А.Л. Шльоцера, А.Г.Л. Геєрена та інших. Але мусимо згадати інше – стійку моду на китайську естетику у Європі, котра одержала найменування *шинуазрі*, від франц. *Chinoiserie*, тобто буквально – китайщина. Ставши варіантом стилю рококо, шинуазрі втілювався у спорудах та інтер'єрах у китайському стилі, шаленому попиті на китайські товари – тканини, аксесуари, посуд і предмети розкоші. Для удоступнення цих товарів у 1752 р. була створена «Королівська прусська

азійська емденська торгова компанія», перед котрою ставилось завдання встановити торговельні зв'язки з Китаєм через Кантон [6, с. 66]. Захоплення традицією чаювання призвело до появи у палацово-паркових ансамблях «чайних будиночків» чи «китайських павільйонів». Так у 1755–1764 рр. за ескізами прусського короля Фрідріха II (1712–1786) у потсдамському парку Сан-Сусі був споруджений «Китайський чайний будиночок».

Позитивне і навіть захоплене сприйняття Китаю, його суспільних та державних форм, культури є аргументом тому, що уявний Схід у дусі просвітницького універсализму, толерантного ставлення до «іншості» частенько представлений як джерело запозичення досвіду вдосконалення людини, суспільства і держави на засадах раціональності та гармонії у самій Європі. Ми можемо упевнено казати, що ця парадигма представлена у поглядах багатьох представників просвітницької філософської та історичної думки. Для учених та філософів доби Просвітництва Китай втілює ідеал суспільства, заснованого на розумі та людяності. З цих позицій світ-системні теорії можуть сприйматися як відроджені і модифіковані просвітницькі ідеї, представлені у цілому ряді відомих і призабутих творів XVIII ст.

Література:

1. Гердер И.Г. Идеи к философии истории человечества. Пер. с нем. Москва: Наука, 1977. 703 с.
2. Лейбниц Г.В. Письма и эссе о китайской философии и двоичной системе исчисления. Предисл. В.М. Яковлева. Москва: Ин-т философии РАН, 2005. 404 с.
3. Ляйбніц Г.В. Монадологія. Пер. з франц. П. Бортусяк. Львів: Café philosophique, 2017. 132 с.
4. Сергеева О.А. Теории и практика межцивилизационного взаимодействия: концепция современного Китая. В: Вестник Московского гор. пед. у-та. Серия «Философские науки», 2010. № 1(2). С. 125-141. URL: [https://www.mgpu.ru/uploads/adv_documents/2673/1485780152-VestnikSeriyaFilosofskieNauki1\(2\)2010.Pdf#page=125](https://www.mgpu.ru/uploads/adv_documents/2673/1485780152-VestnikSeriyaFilosofskieNauki1(2)2010.Pdf#page=125)
5. Хренов П. «Die kulturelle Eroberung Europas»: история становления германского ориентализма в европейской культуре нового времени (XVII-XVIII вв.). В: Государства Центр. и Вост. Европы в исторической перспективе: сб. науч. статей; под ред. Р.Б. Гагуа. Вып. 6. Пинск: ПолесГУ, 2022. С.36-39. URL: https://rep.polesu.by/bitstream/123456789/24819/1/Die_kulturelle.pdf
6. Цвук А.В. История становления и развития китайско-германских отношений в XVIII – сер. XX вв. В: Вестник Российского ун-та дружбы народов. 2016. № 1. С. 65-71.